બાલા સરકાર

ભારતના પગારપંચનો સત્તાવાર ડેશબોર્ડ

૧૯૪૬ થી ૮મા પગારપંચ (૨૦૨૫) સુધીની ઐતિહાસિક સફર અને નાણાકીય વિશ્લેષણ

સરકારી કર્મચારીઓ, પેન્શનરો અને સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા (GPSC/GSSSB) ના ઉમેદવારો માટે સંપૂર્ણ માહિતી.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

સંપત્તિનો વિકાસ: ૮ પગારપંચની ઐતિહાસિક સફર

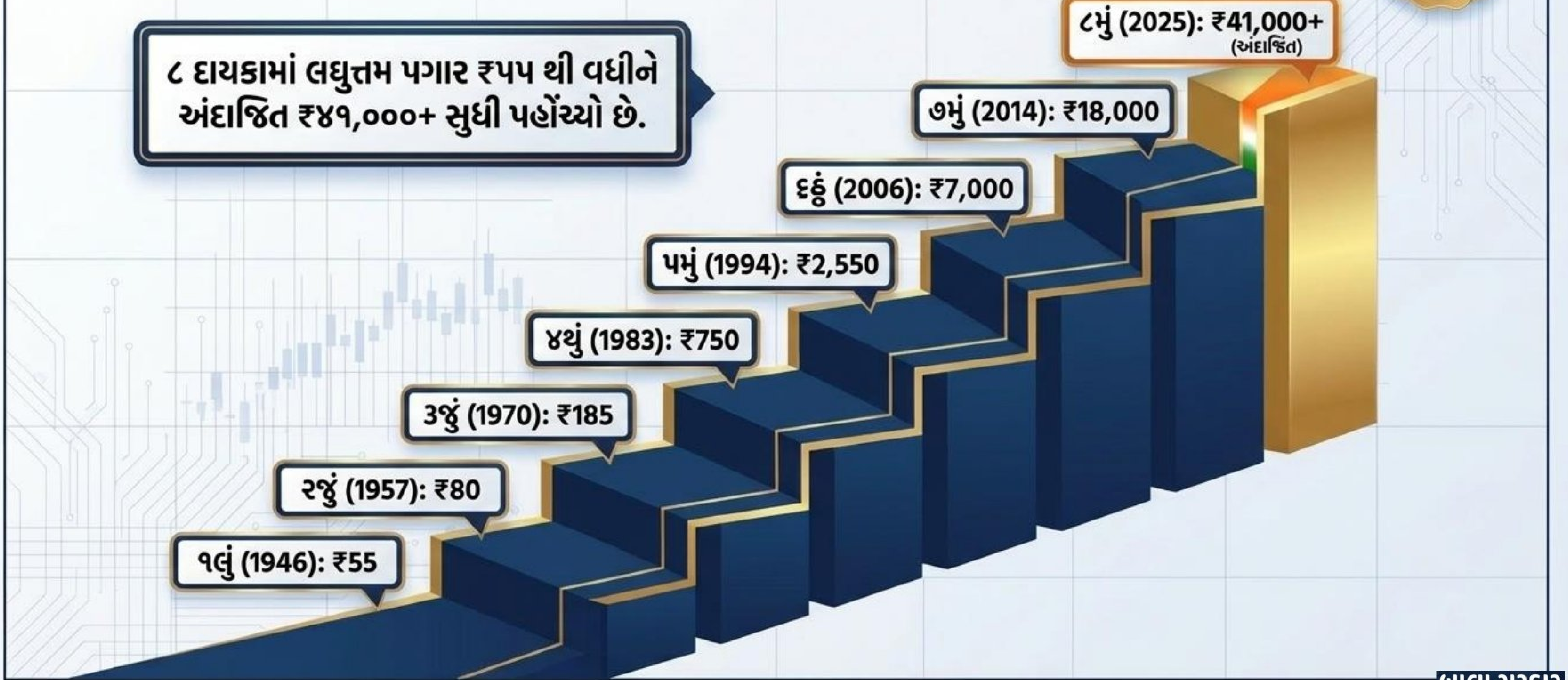

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

Official Government Paper Official Government Paper Official Government Paper Official Government Paper Official Government Paper

ભવિષ્યવાણી: ૮મા પગાર પંચના સંભવિત લાભો

કમિશન ગઠન: 3 નવેમ્બર ૨૦૨૫ | અધ્યક્ષ: જસ્ટિસ રંજના પ્રકાશ દેસાઈ | અપેક્ષિત ફિટમેન્ટ: 2.28 થી 3.00 (CPI-IW આધારિત)

ગ્રેડ પે (7th)	7મું મૂળ પગાર (Basic)	નવું બેઝિક (Fitment 2.00)	નવું બેઝિક (Fitment 2.25)	નવું બેઝિક (Fitment 2.50)	નવું બેઝિક (Fitment 2.75)
૧૯00	₹૧૯,૯00	₹3૯,૮00	₹૪૪,૭૭૫	₹૪૯,૭૫0	₹૫૪,૭૨૫
૨૪00	₹૨૫,૫૫0	₹૫૧,૧00	₹૫૭,૪૮૮	₹૬3,૮૭૫	₹૭0,૨૬3
૨૮00	₹૨૯,૨00	₹૫૮,૪00	₹૬૫,૭00	₹૭3,000	₹૮0,300
૪૨00	₹3૫,૪00	₹૭0,૮00	₹૭૯,૬૫0	₹૮૮,૫00	₹૯૭,3૫0
૪૪00	₹3૯,૯00	₹૭૯,૮00	₹૮૯,૭૭૫	₹૯૯,૭૫0	₹૧,0૯,૭૨૫

Scanned with OKEN Scanner

પગાર પંચ (Pay Commission) શું છે?

વ્યાખ્યા

કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિયુક્ત સર્વોચ્ચ ન્યાયિક અને વહીવટી સમિતિ.

મુખ્ય કાર્ય

સરકારી કર્મચારીઓ અને પેન્શનધારકોના પગાર ધોરણ, ભથ્થા, અને સેવાની શરતોની સમીક્ષા.

સમયગાળો અને રચના

સામાન્ય રીતે દર ૧૦ વર્ષે સુપ્રીમ કોર્ટના નિવૃત્ત ન્યાયાધીશના અધ્યક્ષપદે રચના.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

શા માટે રચાય છે પગાર પંચ?

મોંઘવારી (Inflation)

સમય સાથે વધતા જીવનનિર્વાહના ખર્ચને પહોંચી વળવા.

પ્રતિભા આકર્ષણ

ખાનગી ક્ષેત્રની સરખામણીમાં શ્રેષ્ઠ ઉમેદવારોને સરકારી સેવામાં લાવવા.

નાણાકીય સમીક્ષા

દેશની આર્થિક સ્થિતિ અને સરકારની નાણાકીય ક્ષમતાનો અભ્યાસ.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

ભારતીય પગાર પંચનો સંપૂર્ણ ઈતિહાસ (ભાગ-૧)

૧ થી ૩જું પગાર પંચ: એક ઐતિહાસિક સફર

સરકારી કર્મચારીઓના પગાર, ભથ્થાં અને પેન્શનના ઉત્ક્રાંતિની સંપૂર્ણ માર્ગદર્શિકા.

सत्यमेव जयते

બાલા સરકાર

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

૧લું પગાર પંચ: પાયાની શરૂઆત

અધ્યક્ષ (Chairman)

શ્રી શ્રીનિવાસ વરાદાચારીયાર

નિવૃત્ત ન્યાયાધીશ, ફેડરલ કોર્ટ

મે ૧૯૪૬

(રચના - બ્રિટિશ શાસન દરમિયાન)

મે ૧૯૪૭

(અહેવાલ સુપ્રત)

૧ જાન્યુઆરી ૧૯૪૭

(અમલીકરણ)

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

૧લા પગાર પંચની ઐતિહાસિક ક્રાંતિ

લઘુત્તમ વેતનનો સિદ્ધાંત (Minimum Wage)

ભારતના ઈતિહાસમાં પ્રથમ વખત કર્મચારીનું ગૌરવ જળવાય તે માટે ન્યૂનતમ પગારનો સિદ્ધાંત અપનાવાયો.

સૌથી નીચો મૂળ પગાર (Class IV)	સૌથી ઊંચો મૂળ પગાર (ICS/Secretary)
₹૫૫ પ્રતિ માસ	₹3,000 પ્રતિ માસ

નવા ભથ્થાંની ભેટ

પ્રથમ વખત મૂળ પગાર (Basic) સાથે ઘરભથ્થું (HRA) અને Cost of Living Allowance (ત્યારનું મોંઘવારી ભથ્થું) ની શરૂઆત.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

૨જું પગાર પંચ:
આઝાદી પછીનું પ્રથમ પંચ

અધ્યક્ષ (Chairman)

શ્રી જગન્નાથ દાસ

ન્યાયાધીશ, સુપ્રીમ કોર્ટ

ઓગસ્ટ ૧૯૫૭
(રચના)

૧૯૫૯
(અહેવાલ સુપ્રત)

૧ જુલાઈ ૧૯૫૯
(અમલીકરણ)

બાલા સરકાર

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

મોંઘવારી સામે રક્ષણ: રજા પંચના સુધારા

મોંઘવારીના આંકડા (CPI) ના આધારે મોંઘવારી ભથ્થામાં (DA) નિયમિત સુધારાની ભલામણ.

- લઘુત્તમ પગાર ₹૫૫ થી વધારીને ₹૮૦ પ્રતિ માસ.
- મહત્તમ પગાર ₹3,૦૦૦ પર જ સ્થિર (અસમાનતા ઘટાડવા).
- કામના કલાકો અને રજાઓની વ્યવસ્થામાં સુધારો.

બાલા સરકાર
બાલા સરકાર
બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

પેન્શન, વર્ગીકરણ અને 'Real Growth' નો ઉદય

કર્મચારી ક્લાસિફિકેશન

જવાબદારી અને પગારના આધારે Group A, B, C, અને D (ક્લાસ ૧ થી ૪) માં વહેંચણી.

પેન્શનમાં ઉદારતા

નિવૃત્ત કર્મચારીઓનું જીવન ધોરણ જળવાય તે માટે પેન્શનની ગણતરીના નિયમો ઉદાર બનાવાયા.

પગાર માળખું

ન્યૂનતમ પગાર: ₹૧૮૫,
મહત્તમ પગાર: ₹૩,૫૦૦.

રિયલ ગ્રોથ (True Wage Increase)

માત્ર મોંઘવારી સરભર કરવી જ નહીં, પરંતુ કર્મચારીના અસલી જીવનધોરણમાં આર્થિક સુધારો થવો જોઈએ તેવો નવો સિદ્ધાંત.

બાલા સરકાર
બાલા સરકાર
બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

લઘુત્તમ વેતનની ઉત્ક્રાંતિ (૧લું થી ૩જું પંચ)

પગાર પંચના અમલથી સામાન્ય સરકારી કર્મચારીના આર્થિક સ્તરમાં સતત અને ઐતિહાસિક ઉછાળો.

બાલા સરકાર
બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

એક નજરમાં: ૧ થી ૩ પગાર પંચની સરખામણી

લક્ષણ (Feature)	૧લું પંચ	૨જું પંચ	૩જું પંચ
અમલ	૧૯૪૭	૧૯૫૯	૧૯૭૩
અધ્યક્ષ	શ્રી શ્રીનિવાસ વરાદાચારીયાર	શ્રી જગન્નાથ દાસ	શ્રી રઘુવીર દયાળ
ન્યૂનતમ-મહત્તમ પગાર	₹૫૫ - ₹3000	₹૮૦ - ₹3000	₹૧૮૫ - ₹૩૫૦૦
મુખ્ય પ્રદાન	HRA/DA ની શરૂઆત	DA અને CPI નું નું જોડાણ	Group વર્ગીકરણ, પેન્શન સુધારા, Real Growth

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

સફર હજુ બાકી છે...

૪થા થી લઈને ૮મા પગાર પંચ સુધી સરકારી કર્મચારીઓના પગાર માં કેવો ઐતિહાસિક ઉછાળો આવ્યો?
૮મા પગાર પંચની (8th Pay Commission) સૌથી જોરદાર અને અદ્યતન માહિતી શું છે?

બાલા સરકાર

**આ તમામ વિગતવાર માહિતી જોઈશું...
આપણી આગામી PPT (ભાગ-૨) માં!
જોતા રહો બાલા સરકાર.**

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

બાલા સરકાર

૪, ૫ અને ૬ઠ્ઠા પગારપંચની ઐતિહાસિક સફર અને માળખું

૮મા પગારપંચની સંપૂર્ણ માર્ગદર્શિકાના સંદર્ભમાં

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

૪થું પગારપંચ: ભથ્થાઓના વૈજ્ઞાનિક માળખાનો ઉદય

બાલા સરકાર

- **જૂન ૧૯૮૩:** પંચની રચના
- **૧૯૮૬:** ત્રણ ભાગમાં અહેવાલ સુપ્રત
- **૧ જાન્યુઆરી ૧૯૮૬:** સત્તાવાર અમલીકરણ

અધ્યક્ષ:
શ્રી પી. એન. સિંગલ
(નિવૃત્ત સુપ્રીમ કોર્ટ ન્યાયાધીશ)

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

જટિલતામાંથી સરળતા: ૪થા પગારપંચના મુખ્ય સુધારા

૧૫૦+ જૂના પે-સ્કેલ

માત્ર ૩૬ પે-સ્કેલ
(સરળ એકાઉન્ટિંગ)

DA ની નવી ફોર્મ્યુલા: ઓલ ઈન્ડિયા કન્ઝ્યુમર પ્રાઈસ ઈન્ડેક્સ (AICPI) આધારિત દર ૬ મહિને મોંઘવારી ભથ્થું.

લઘુત્તમ પગાર:	મહત્તમ પગાર:
₹૭૫૦ પ્રતિ માસ	₹૯,૦૦૦ પ્રતિ માસ (કેબિનેટ સેક્રેટરી)

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

૫મું પગારપંચ: આર્થિક ઉદારીકરણ પછીનો ઐતિહાસિક ઉછાળો

બાલા સરકાર

- ૧૯૯૪: પંચની રચના
- ૧૯૯૭: અહેવાલ સુપ્રત
- ૧ જાન્યુઆરી ૧૯૯૬: બેક-ડેટથી અમલીકરણ (આર્થિક લાભ ૧૯૯૭)

અધ્યક્ષ: જસ્ટિસ રત્નવેલ પાંડિયન

ઐતિહાસિક સંદર્ભ: 1991 ના આર્થિક સુધારા પછીનું પ્રથમ પંચ, જેને **'બૂમ પિરિયડ'** તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

પગાર વધારા સામે કાર્યક્ષમતાનું સંતુલન

આર્થિક લાભ

- **૨૦% થી ૨૪%:** પગારમાં ઐતિહાસિક ચોખ્ખો વધારો.
- **લઘુત્તમ પગાર:** ₹૨,૫૫૦ (₹૭૫૦ થી સીધો જમ્પ).
- **મહત્તમ પગાર:** ₹૨૬,૦૦૦.

નવી નીતિઓ

- **ડાઉનસાઈઝિંગ:** બિનજરૂરી જગ્યાઓ ઘટાડવી અને ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ.
- **૫-દિવસીય સપ્તાહ:** અઠવાડિયામાં ૫ દિવસ કામ કરવાની ઐતિહાસિક શરૂઆત.

બાલા સરકાર

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

૬ઠ્ઠું પગારપંચ: 'પે બેન્ડ' અને 'ગ્રેડ પે' ના નવા યુગની શરૂઆત

ઓક્ટોબર ૨૦૦૬:
પંચની રચના

માર્ચ ૨૦૦૮:
અહેવાલ સુપ્રત

૧ જાન્યુઆરી ૨૦૦૬:
અમલીકરણ
(રોકડ લાભ ૨૦૦૮ થી)

અધ્યક્ષ: જસ્ટિસ બી. એન. શ્રીકૃષ્ણા

મુખ્ય પરિવર્તન: અગાઉના તમામ 'ફિક્સ પે-સ્કેલ' કાયમ માટે નાબૂદ કરવામાં આવ્યા. ૪ મુખ્ય 'પે બેન્ડ' (PB-1 થી PB-4) ની નવી વિભાવના રજૂ કરાઈ.

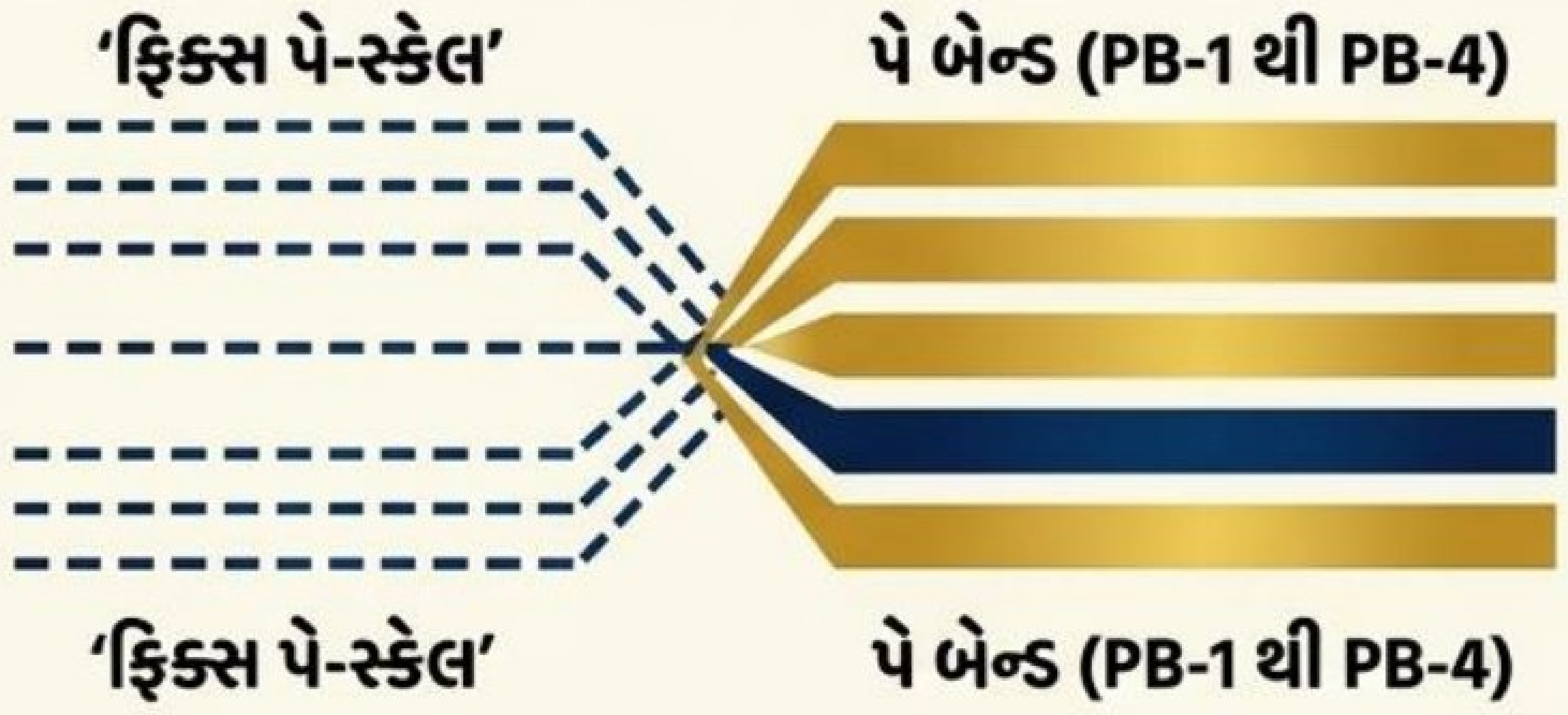

બાલા સરકાર

પગાર ગણતરીની નવી પદ્ધતિ અને ભથ્થાંનું માળખું

પે બેન્ડનો પગાર
(દા.ત. ₹૪,૪૪૦)

\+

ગ્રેડ પે
(દા.ત. ₹1,300)

=

મૂળ પગાર: ₹૫,૭૪૦
(જેને રાઉન્ડ ઓફ કરીને ₹૭,૦૦૦ લઘુત્તમ પગાર કરાયો).

મકાન ભાડું ભથ્થું (HRA): શહેરોના મુજબ 30%, ૨૦% અને ૧૦% નિર્ધારિત.

મહત્તમ પગાર (એપેક્સ સ્કેલ): ₹૯૦,૦૦૦ પ્રતિ માસ.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

ઐતિહાસિક તુલના: ત્રણ દાયકાની આર્થિક પ્રગતિનું વિશ્લેષણ

બાલા સરકાર

૪થું પંચ (૧૯૮૬)

લઘુત્તમ પગાર: ₹૭૫૦

મહત્તમ પગાર: ₹૯,૦૦૦

મુખ્ય સિદ્ધિ: ૩૬ પે-સ્કેલનું માળખું

૫મું પંચ (૧૯૯૬)

લઘુત્તમ પગાર: ₹૨,૫૫૦

મહત્તમ પગાર: ₹૨૬,૦૦૦

મુખ્ય સિદ્ધિ: ૨૦%+ વધારો અને ૫-દિવસીય સપ્તાહ

૬ઠ્ઠું પંચ (૨૦૦૬)

લઘુત્તમ પગાર: ₹૭,૦૦૦

મહત્તમ પગાર: ₹૯૦,૦૦૦

મુખ્ય સિદ્ધિ: 'પે બેન્ડ' અને 'ગ્રેડ પે' ની શરૂઆત

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

પ્રસ્તુતકર્તા:
બાલા સરકાર

૭મું અને ૮મું પગાર પંચ: સરકારી કર્મચારીઓ માટે સમૃદ્ધિનો સુવર્ણ નકશો

બાલા સરકાર

કેન્દ્રીય અને રાજ્ય સરકારના કર્મચારીઓ માટે પગાર, પેન્શન અને ભવિષ્યના આર્થિક માળખાની સંપૂર્ણ માર્ગદર્શિકા

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ (GPSC, Class 3) અને
સરકારી કર્મચારીઓ માટે વિશેષ વિશ્લેષણ

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

૭મા પગારપંચે 'ગ્રેડ પે' ની ગૂંચવણ દૂર કરી 'પે મેટ્રિક્સ' ની સરળ સિસ્ટમ આપી

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

બાલા સરકાર બાલા સરકાર બાલા સરકાર

રચના અને અમલ

ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૪ માં રચના

→ નવેમ્બર ૨૦૧૫ માં અહેવાલ

→ ૧ જાન્યુઆરી ૨૦૧૬ થી સમ્રગ્ર દેશમાં લાગુ (હાલમાં અમલી).

નેતૃત્વ

અધ્યક્ષ – જસ્ટિસ અશોક કુમાર માથુર (A.K. Mathur).

સૌથી મોટો સુધારો

૬ઠ્ઠા પંચની 'ગ્રેડ પે' (Grade Pay) સિસ્ટમ સંપૂર્ણ નાબૂદ. સુપર-સરળ 'પે મેટ્રિક્સ' (Pay Matrix) ટેબલની શરૂઆત.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

૭મા પગારપંચના મુખ્ય આર્થિક ધોરણોએ વર્તમાન પગારનું માળખું નક્કી કર્યું

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

ફિટમેન્ટ ફેક્ટર	લઘુત્તમ પગાર	મહત્તમ પગાર
૨.૫૭	₹૧૮,૦૦૦	₹૨,૫૦,૦૦૦
(જૂના પગારને નવા પગારમાં બદલવાનો ગુણાંક)	પ્રતિ માસ (બેઝિક)	પ્રતિ માસ (બેઝિક)

વાર્ષિક ઈન્ક્રીમેન્ટ: દર વર્ષે કર્મચારીને તેના બેઝિક પગારના 3% લેખે નિશ્ચિત વાર્ષિક વધારો.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

ભારતના ઈતિહાસમાં પ્રથમ વખત મહિલા ન્યાયાધીશ પગારપંચનું નેતૃત્વ કરશે

બાલા સરકાર

અધ્યક્ષ - Chairman

જસ્ટિસ રંજના પ્રકાશ દેસાઈ.

(સુપ્રીમ કોર્ટના નિવૃત્ત ન્યાયાધીશ, અગાઉ ઉત્તરાખંડ UCC અને જમ્મુ-કાશ્મીર ડિલિમિટેશન કમિશનના અધ્યક્ષ)

સભ્ય - Member

પ્રોફેસર પુલક ઘોષ.

(IIM બેંગલુરુના પ્રોફેસર અને વડાપ્રધાનની આર્થિક સલાહકાર પરિષદના સભ્ય)

સભ્ય-સચિવ - Member Secretary

શ્રી પંકજ જૈન.

(૧૯૯૦ બેચના સિનિયર IAS અધિકારી)

બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

ડિજિટલ પરામર્શ અને મોંઘવારી ભથ્થાના (DA) વિલીનીકરણથી પગારનું નવું માળખું બનશે

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

બાલા સરકાર

કાર્યપદ્ધતિ

ડિજિટલ મોડ અને ઓનલાઈન ડેટા કલેક્શન. વિવિધ વિભાગો, કર્મચારી સંગઠનો અને હિતધારકો સાથે ઓનલાઈનઓફલાઈન પરામર્શ.

DA મર્જર - સૌથી મોટો ફેરફાર

જાન્યુઆરી ૨૦૨૬ સુધીમાં જે મોંઘવારી ભથ્થું (DA) હશે, તેને બેઝિક પગારમાં મર્જ (ભેગો) કરીને નવું માળખું તૈયાર કરવામાં આવશે.

બાલા સરકાર

નવું બેઝિક પગાર માળખું

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

ફિટમેન્ટ ફેક્ટરના આધારે લઘુત્તમ પગાર ₹૪૧,૦૦૦ થી ₹૫૪,૦૦૦ સુધી પહોંચી શકે છે

૭મા પગાર પંચમાં ફિટમેન્ટ ફેક્ટર ૨.૫૭ હતું (લઘુત્તમ પગાર ₹૧૮,૦૦૦).

લઘુત્તમ અંદાજ

બાલા સરકાર

જો ફિટમેન્ટ ફેક્ટર ૨.૨૮ રાખવામાં આવે →

લઘુત્તમ બેઝિક પગાર અંદાજે ₹૪૧,૦૦૦ થશે.

કર્મચારીઓની માંગ મુજબ

જો ફિટમેન્ટ ફેક્ટર 3.00 સ્વીકારાય →

લઘુત્તમ પગાર સીધો ₹૫૪,૦૦૦ થઈ જશે!

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

લાખો કર્મચારીઓ અને પેન્શનધારકોને ૨૦% થી 30% સુધીના વધારાનો સીધો લાભ મળશે

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

પેન્શન સુધારો

OPS (જૂની પેન્શન યોજના) અને NPS (નવી પેન્શન યોજના) બંને પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખીને નિવૃત્ત પેન્શનધારકો માટે **૨૦% થી 30%** સુધીના પેન્શન હાઈકની મજબૂત ભલામણ.

કોને લાભ?

આશરે **૫૦ લાખ** કેન્દ્રીય કર્મચારીઓ (રેલવે, ડિફેન્સ, પોસ્ટલ) અને **૬૭ થી ૬૯ લાખ** પેન્શનધારકોને સીધો નાણાકીય લાભ.

કેન્દ્ર સરકાર બાદ ગુજરાત સહિત તમામ રાજ્યો પણ પોતાના કર્મચારીઓ માટે આ જ ધોરણો લાગુ કરશે.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

રિવિઝન માસ્ટર ટેબલ (ભાગ ૧): ૧ થી ૪ પગારપંચનો ઐતિહાસિક ક્રમ

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

પગારપંચ	રચના	અમલ	અધ્યક્ષ	ન્યૂનતમ પગાર	મુખ્ય વિશેષતા
૧લું	૧૯૪૬	૧૯૪૭	એસ. વરાદાચનરીયાર	**₹ ૫૫**	ભારતમાં પ્રથમવાર લઘુત્તમ વેતનનો ખ્યાલ.
૨જું	૧૯૫૭	૧૯૫૯	જગન્નાથ દાસ	**₹ ૮૦**	DA ને સત્તાવાર ઈન્ડેક્સ સાથે જોડ્યું.
૩જું	૧૯૭૦	૧૯૭૩	રઘુવીર દયાળ	**₹ ૧૮૫**	Class I, II, III, IV માં નક્કર વર્ગીકરણ.
૪થું	૧૯૮૩	૧૯૮૬	પી. એન. સિંગલ	**₹ ૭૫૦**	૧૫૦ થી વધુ પે-સ્કેલ ઘટાડીને ૩૬ કર્યા.

બાલા સરકાર

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

કવિક રિવિઝન માસ્ટર ટેબલ (ભાગ ૨): ૫ થી ૮ પગારપંચ અને ભવિષ્યનો અંદાજ

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

પગારપંચ	રચના	અમલ	અધ્યક્ષ	ન્યૂનતમ પગાર	મુખ્ય વિશેષતા
૫મું	૧૯૯૪	૧૯૯૬	જસ્ટિસ આર. પાંડિયન	₹ ૨,૫૫૦	૫-ડે વીક (પાંચ દિવસનું અઠાડિયું).
૬ઠ્ઠું	૨૦૦૬	૨૦૦૬	જસ્ટિસ બી. એન. શ્રીકૃષ્ણા	₹ ૭,૦૦૦	'પે બેન્ડ' અને 'ગ્રેડ પે' ની સિસ્ટમ દાખલ.
૭મું	૨૦૧૪	૨૦૧૬	જસ્ટિસ એ. કે. માથુર	₹ ૧૮,૦૦૦	ગ્રેડ પે નાબૂદ, ૨.૫૭ ફિટમેન્ટ ફેક્ટર અને 'પે મેટ્રિક્સ'.
૮મું	૨૦૨૫	૨૦૨૬	જસ્ટિસ રંજના પ્રકાશ દેસાઈ	₹ ૫૪,૦૦૦+ (અંદાજિત)	ફિટમેન્ટ ફેક્ટરમાં ૩ ગણો કે તેથી વધુ વધારો અપેક્ષિત.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

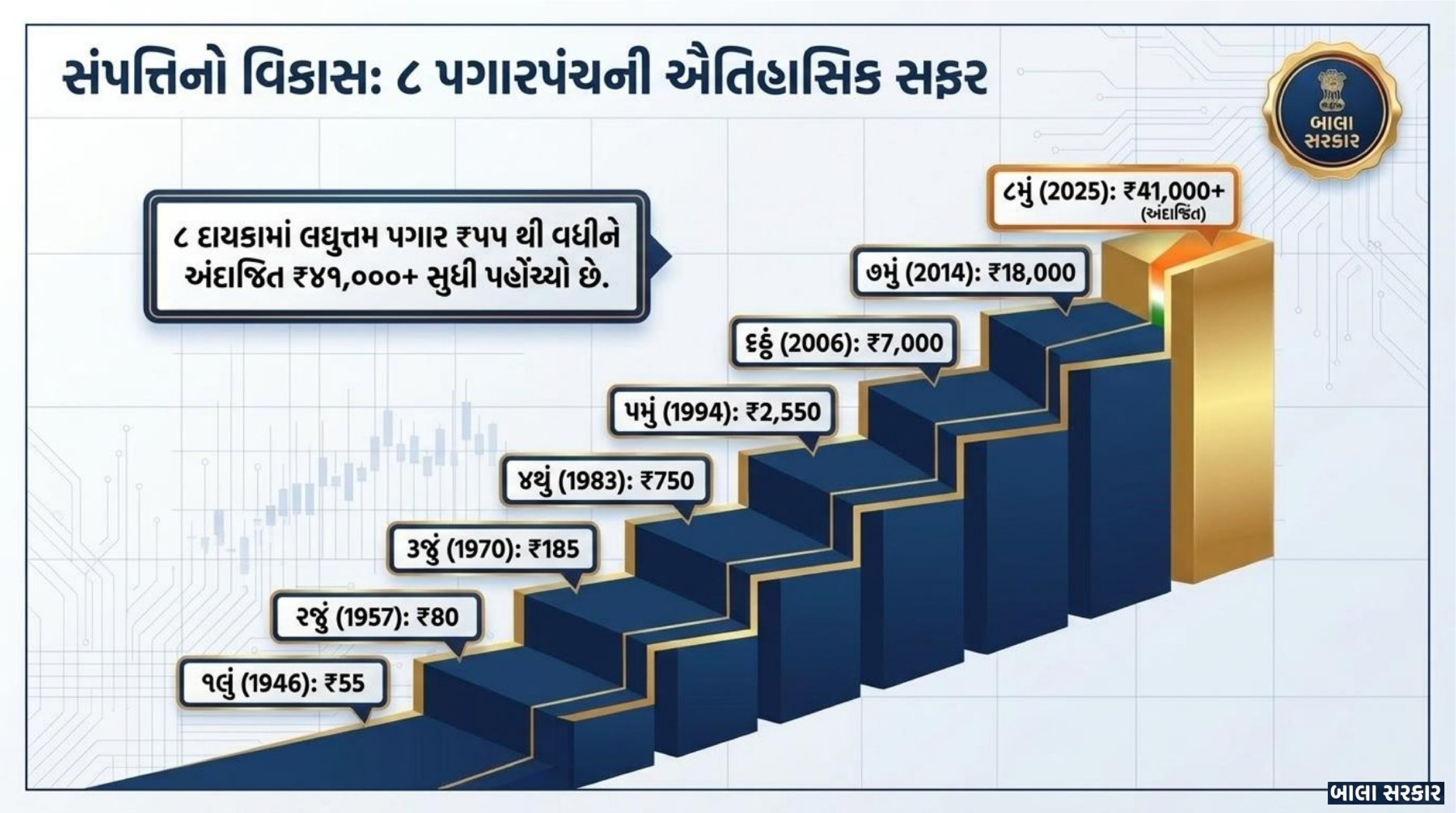

Scanned with OKEN Scanner

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

૨૦૨૬ થી આર્થિક સશક્તિકરણની નવી શરૂઆત ભારતીય અર્થતંત્રને વેગ આપશે

બાલા સરકાર

૮મું પગારપંચ માત્ર સરકારી કર્મચારીઓ માટે જ નહીં, પરંતુ બજારમાં નવી તરલતા લાવીને સમગ્ર અર્થતંત્ર માટે સુવર્ણ યુગ લાવશે.

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓના સચોટ અપડેટ્સ અને સરકારી યોજનાઓના ઊંડાણપૂર્વકના વિશ્લેષણ માટે જોડાયેલા રહો.

પ્રસ્તુતકર્તા: બાલા સરકાર

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

ભારતીય પગાર પંચ અને પગાર માળખું: સંપૂર્ણ માર્ગદર્શિકા

૭મા પગારપંચનું વિશ્લેષણ, ભથ્થાં, પેન્શન વ્યવસ્થા અને ૮મા પગારપંચની અપેક્ષાઓ.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

પગારનું ગણિત: Fitment Factor શું છે?

Scanned with OKEN Scanner

ફિટમેન્ટ ફેક્ટરની ગણતરી: ૬ઠ્ઠા થી ૭મા પગારપંચનું ઉદાહરણ

સરકારી ક્લાર્ક

6th PC (જૂનો પગાર)

પે બેન્ડ પગાર: ₹8,000
+ ગ્રેડ પે: ₹1,900

કુલ જૂનો પગાર: ₹9,900

૭મા પગારપંચનો ગુણાંક: × 2.57

7th PC (નવો પગાર)

ગણતરી:
9,900 × 2.57 = ₹25,443

પે મેટ્રિક્સમાં નજીકના સેલ (Cell) મુજબ રાઉન્ડ ઓફ: ₹25,500 ફિક્સ

Scanned with OKEN Scanner

Pay Matrix કેવી રીતે વાંચવી? (Visual Guide)

આડી ધરી (Horizontal Axis): Levels (૧ થી ૧૮)
- કર્મચારી કયા હોદ્દા પર ભરતી થાય છે તે દર્શાવે છે (દા.ત., Level 4 = સિનિયર ક્લાર્ક).
- પ્રથમ લાઈન = Entry Pay.

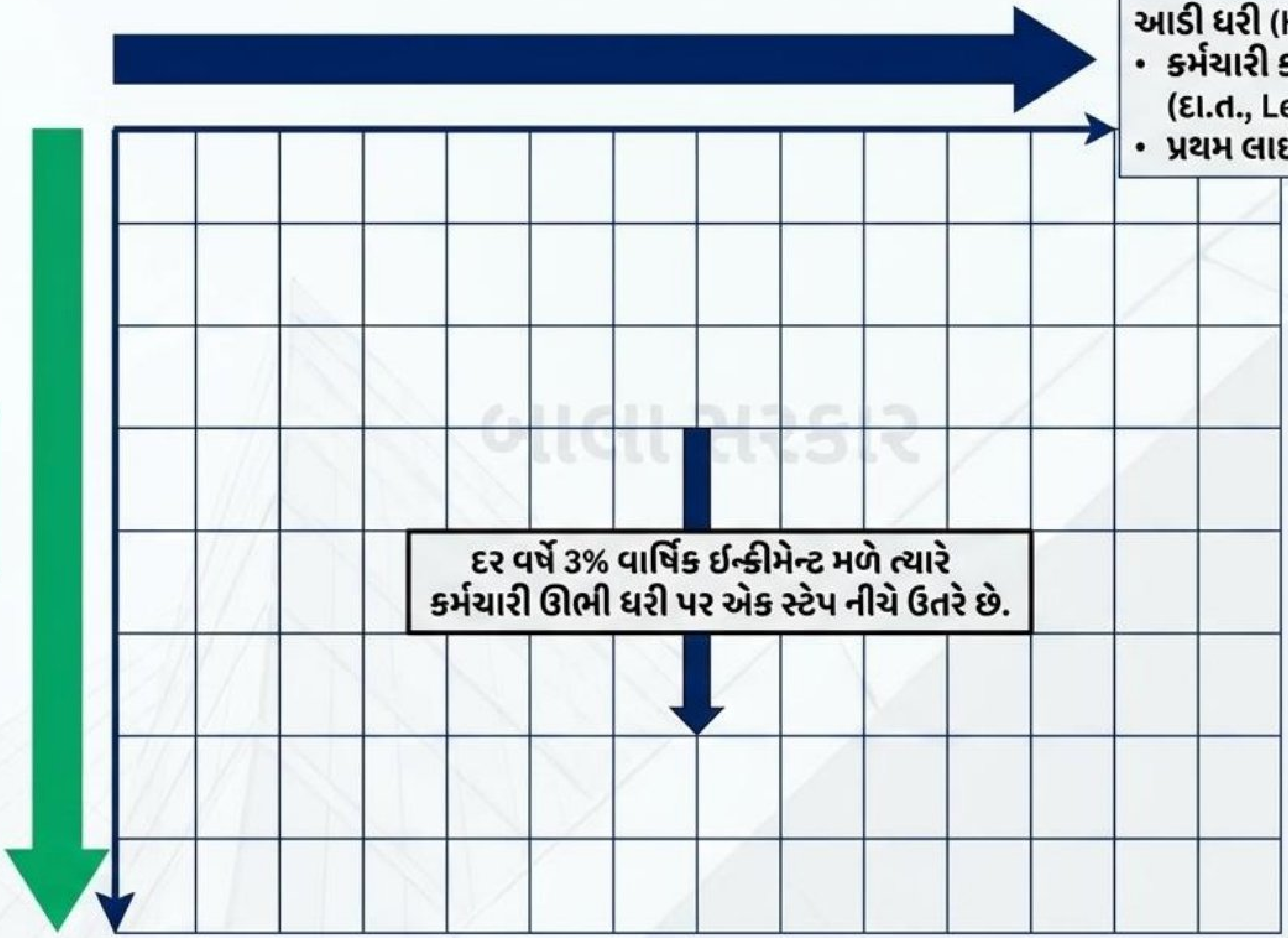

ઊભી ધરી (Vertical Axis): Cells/Stages

નોકરીના વર્ષો દર્શાવે છે.

બાલા સરકાર
બાલા સરકાર
બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

૭મું પે મેટ્રિક્સ કોષ્ટક (મુખ્ય ઉદાહરણો)

ઊભી ધરી / ઈનક્રીમેન્ટ	Level 1 (ક્લાસ-૪)	Level 2 (જુનિયર ક્લાર્ક)	Level 4 (સિનિયર ક્લાર્ક)	Level 10 (ક્લાસ-૧ ગેઝેટેડ)	Level 18 (કેબિનેટ સેક્રેટરી)
Year 1 (Entry Pay)	₹૧૮,000	₹૧૯,૯00	₹૨૫,૫00	₹૫૬,૧00	₹૨,૫0,000
Year 2 (3% Increment)	₹૧૮,૫00	₹૨0,૫00	₹૨૬,300	₹૫૭,૮00	(ફિક્સ સ્કેલ)
Year 3 (3% Increment)	₹૧૯,૧00	₹૨૧,૧00	₹૨૭,૧00	₹૫૯,૫00	(ફિક્સ સ્કેલ)

બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

બાલા સરકાર

મોંઘવારી ભથ્થું (DA: Dearness Allowance)

બાલા સરકાર

બજારમાં વધતી મોંઘવારી (Inflation)

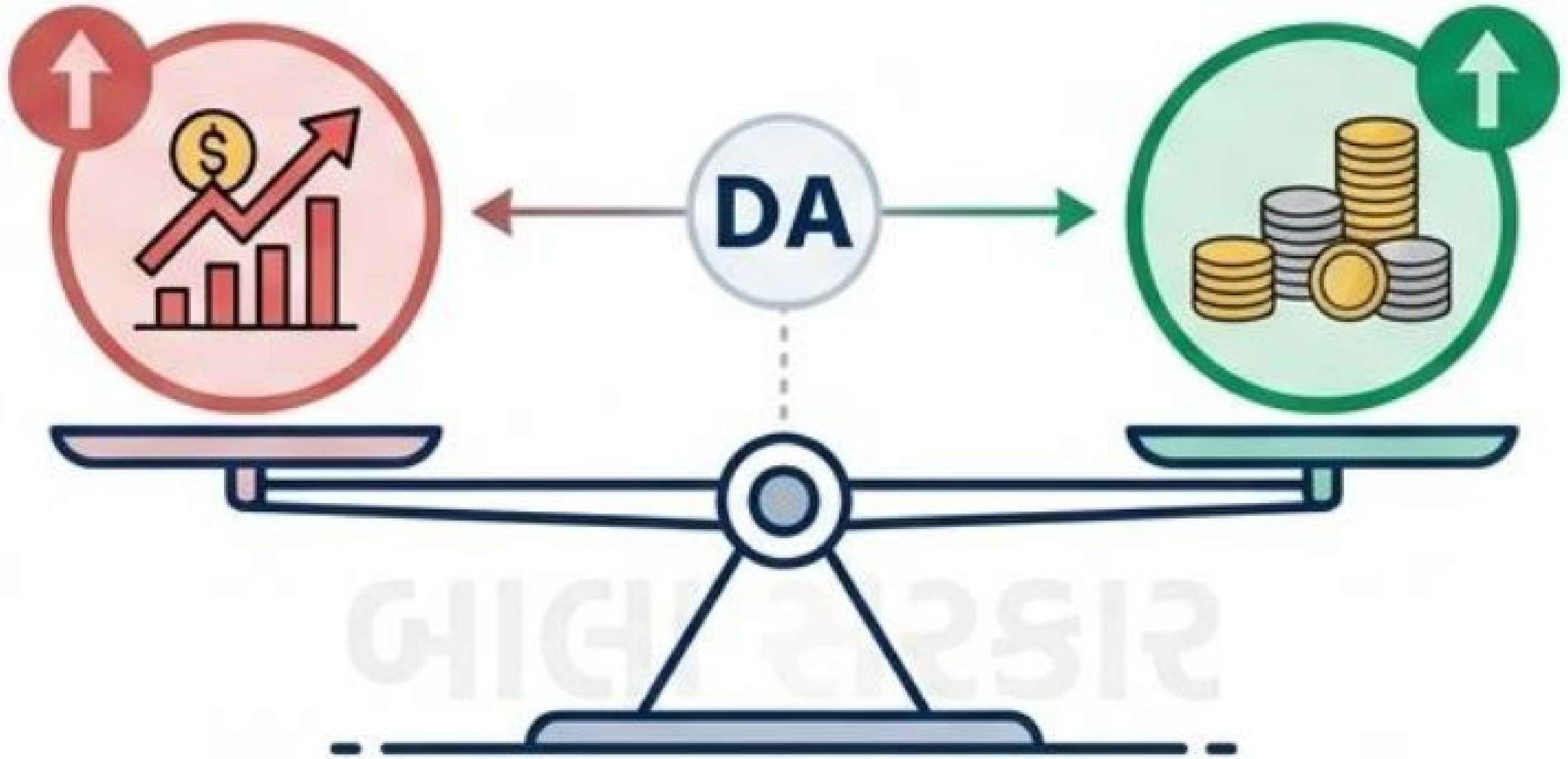

કર્મચારીની ખરીદશક્તિ (Purchasing Power)

બાલા સરકાર

મુખ્ય નિયમ:

DA ની ગણતરી હંમેશા વર્તમાન મૂળ પગાર (Basic Pay) પર જ થાય છે.

ગણતરીનું ઉદાહરણ:

બેઝિક પગાર:	₹30,000
DA નો દર:	50%
DA ની રકમ:	**₹15,000**

બાલા સરકાર
બાલા સરકાર
બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

મકાન ભાડું ભથ્થું (HRA: House Rent Allowance)

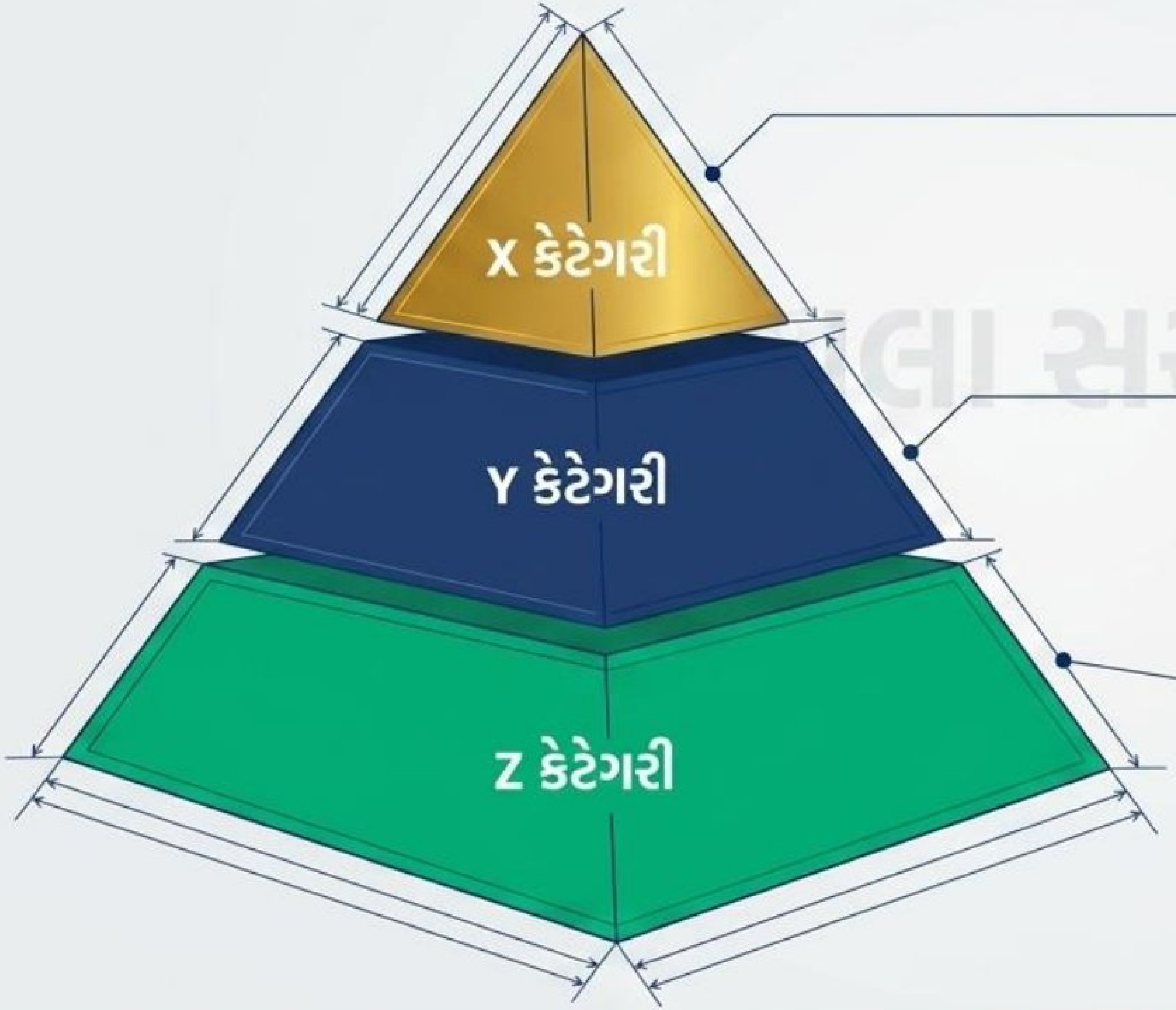

મેટ્રો શહેરો (દા.ત. અમદાવાદ)

દર: ૨૪% થી ૨૮%

મધ્યમ શહેરો
(દા.ત. ગાંધીનગર, રાજકોટ, સુરત, વડોદરા)

દર: ૧૬% થી ૨૦%

નાના નગરો/ગામડાં
(બાકીના તમામ વિસ્તારો)

દર: ૮% થી ૧૦%

બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

બાલા સરકાર

મુસાફરી ભથ્થું (TA: Transport Allowance)

સૂત્ર: ફિક્સ રકમ

	મોટા શહેરો	અન્ય સ્થળો
Level 9+ (ક્લાસ-૧/ઉચ્ચ અધિકારી)	₹૭,૨૦૦	₹3,૬૦૦
Level 3 થી 8 (ક્લાસ-૨ અને 3)	₹3,૬૦૦	₹૧,૮૦૦
Level 1 અને 2 (ક્લાસ-૪/શરૂઆતનો સ્ટાફ)	₹૧,3૫૦	₹૯૦૦

નોંધ: મોટા શહેરો = અમદાવાદ, સુરત, રાજકોટ. અન્ય = ગાંધીનગર, વડોદરા અને Z કેટેગરી.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

તબીબી સહાય (Medical Allowance)

મેડિકલ સહાયના પ્રકાર

FMA (Fixed Medical Allowance)

પેન્શનર્સ માટે માસિક રોકડ ભથ્થું (જેઓ OPD થી બહાર છે).

FMA માં મોટો વધારો

૬ઠ્ઠા પગારપંચમાં: ₹૫૦૦/માસિક

૭મા પગારપંચમાં: ₹1,000/માસિક (સીધો ૨ ગણો વધારો)

CGHS / Medical Reinbursement

ચાલુ કર્મચારીઓ અને ઈન-પેશન્ટ સારવારના બિલનું ચુકવણું.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

પગાર ફિક્સેશનનું ગણિત (પ્રમોશન / MACP વખતે)

બાલા સરકાર

Step 1: વર્તમાન લેવલમાં એક કાલ્પનિક ઈન્ક્રીમેન્ટ (Notional Increment) આપવું.

Step 2: તેમાં 3% વાર્ષિક વધારો ઉમેરવો.

Step 3: આ નવી રકમને આગળના ઉચ્ચ પે લેવલના ખાનામાં (Cell) સરખાવીને નવો પગાર ફિક્સ કરવો.

બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

પેન્શન વ્યવસ્થા: OPS વિરૂદ્ધ NPS વિરૂદ્ધ UPS

પરિમાણ	OPS	NPS	UPS
કર્મચારીનો ફાળો	શૂન્ય	બેઝિક + DA ના 10%	બેઝિક + DA ના 10%
સરકારનો ફાળો	બજેટમાંથી	સરકાર 14% ફાળો આપે	સરકાર 18.5% ફાળો આપે
પેન્શનની રકમ	છેલ્લા બેઝિક પગારના 50% ગેરંટીડ + DR	શેરબજાર પર આધારિત (અનિશ્ચિત)	છેલ્લા ૧૨ મહિનાના સરેરાશના 50% ગેરંટીડ + DR
ભંડોળનું રોકાણ	રોકાણ થતું નથી (સરકારી દેવું)	માર્કેટ લિંક્ડ (શેર/બોન્ડ્સ)	સરકારી સુરક્ષિત ફંડિંગ

બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

ગુજરાતમાં પગાર પંચનો અમલ અને વિશિષ્ટ નિયમો

અમલની પ્રક્રિયા

કેન્દ્રના નોટિફિકેશન બાદ ગુજરાત સરકારના નાણાં વિભાગ (Finance Dept) દ્વારા સત્તાવાર ઠરાવ (G.R.) બહાર પાડી સ્વીકાર.

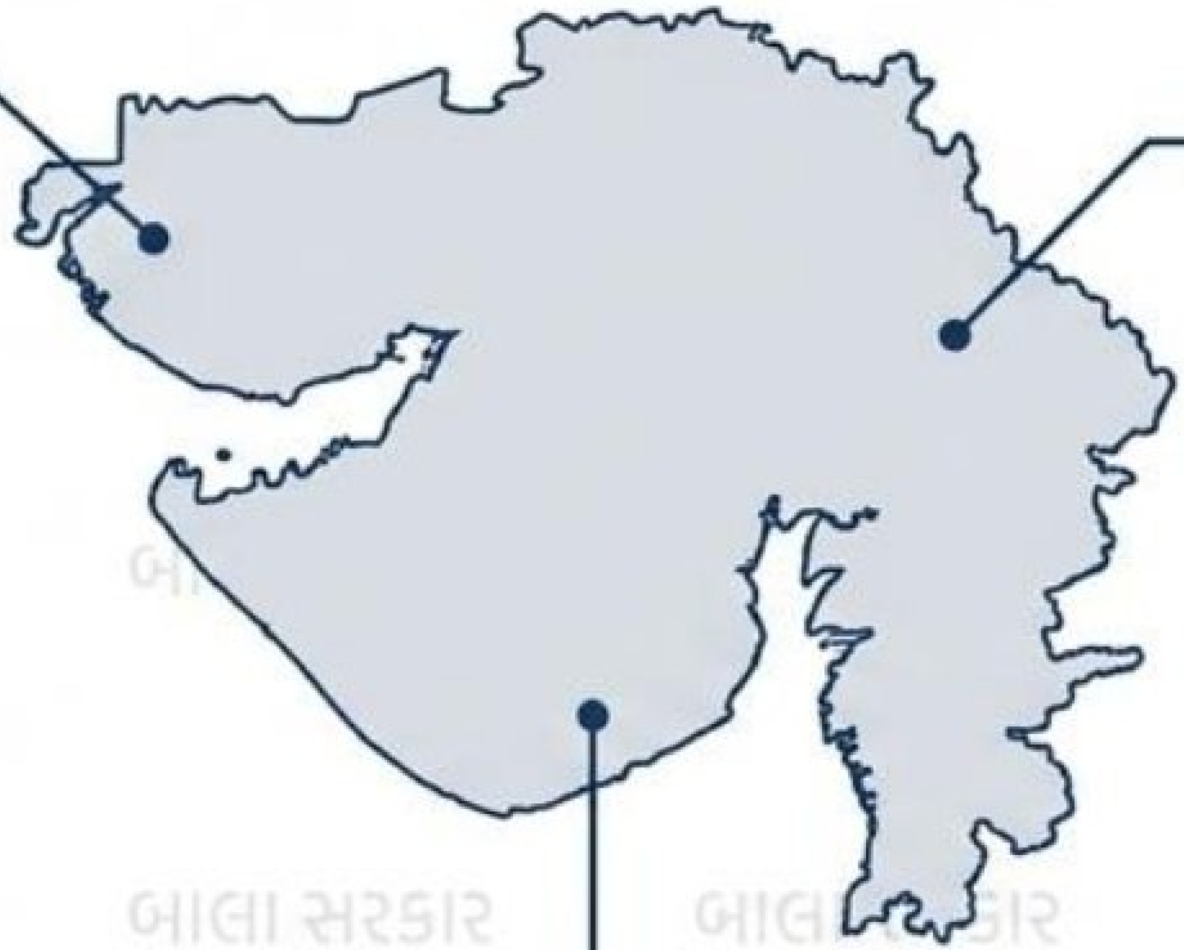

મુખ્ય નિયમો

'ગુજરાત મુલ્કી સેવા (પગાર) નિયમો, ૨૦૦૨' (GCS Rules) લાગુ પડે છે.

⚠ ફિક્સ પે નીતિ - Fixed Pay

કલાસ-3 માં સીધી ભરતી પર પ્રથમ ૫ વર્ષ ફિક્સ પગાર.
આ સમયમાં ઈન્ક્રીમેન્ટ, DA, HRA મળતા નથી.
૫ વર્ષ બાદ પે મેટ્રિક્સમાં ઓન-સ્કેલ મૂકવામાં આવે છે.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner

Official Government Paper

ભવિષ્યવાણી: ૮મા પગાર પંચના સંભવિત લાભો

કમિશન ગઠન: 3 નવેમ્બર ૨૦૨૫ | અધ્યક્ષ: જસ્ટિસ રંજના પ્રકાશ દેસાઈ | અપેક્ષિત ફિટમેન્ટ: 2.28 થી 3.00 (CPI-IW આધારિત)

લઘુત્તમ સ્તર - Level 1

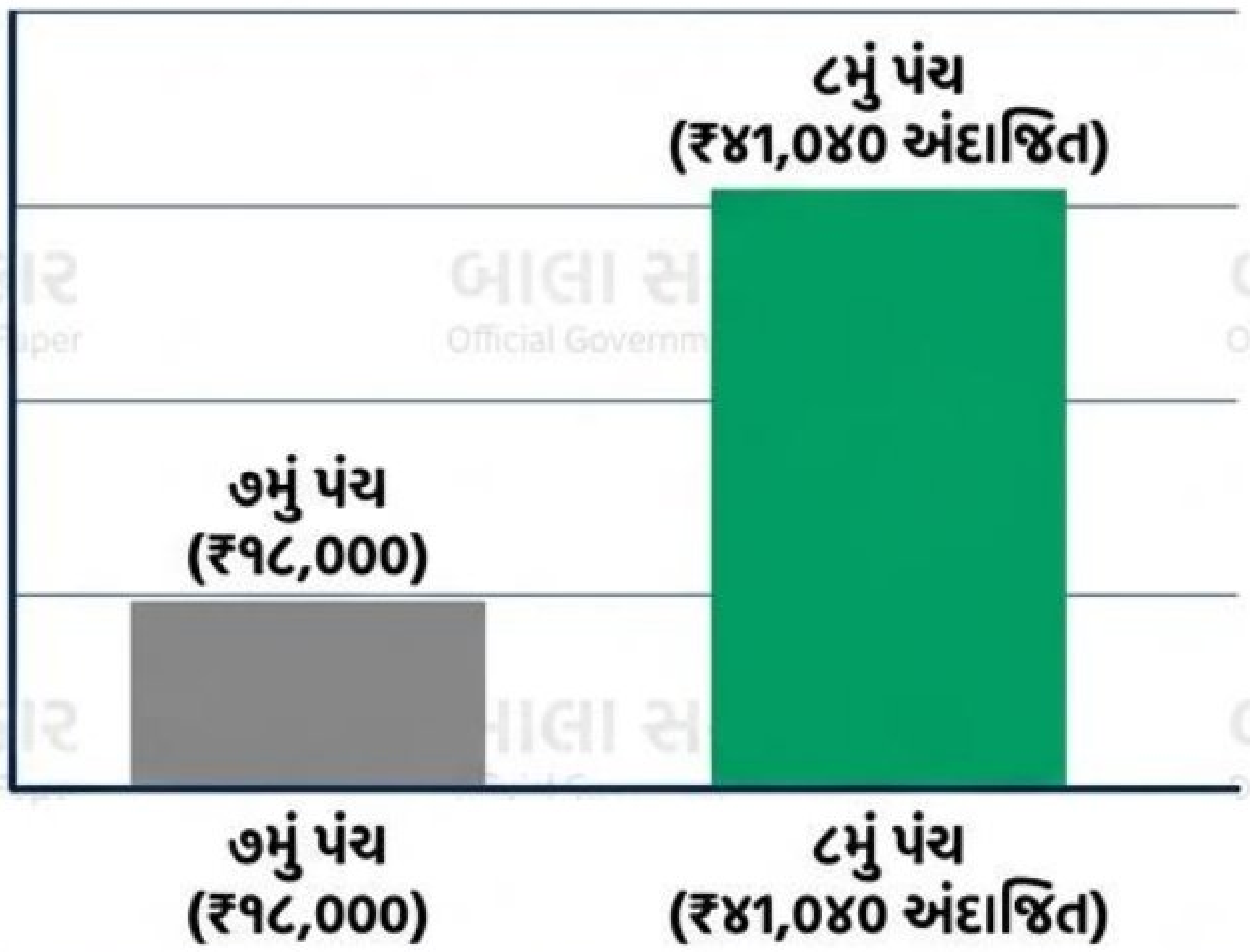

મધ્યમ સ્તર - Level 4 ક્લાર્ક

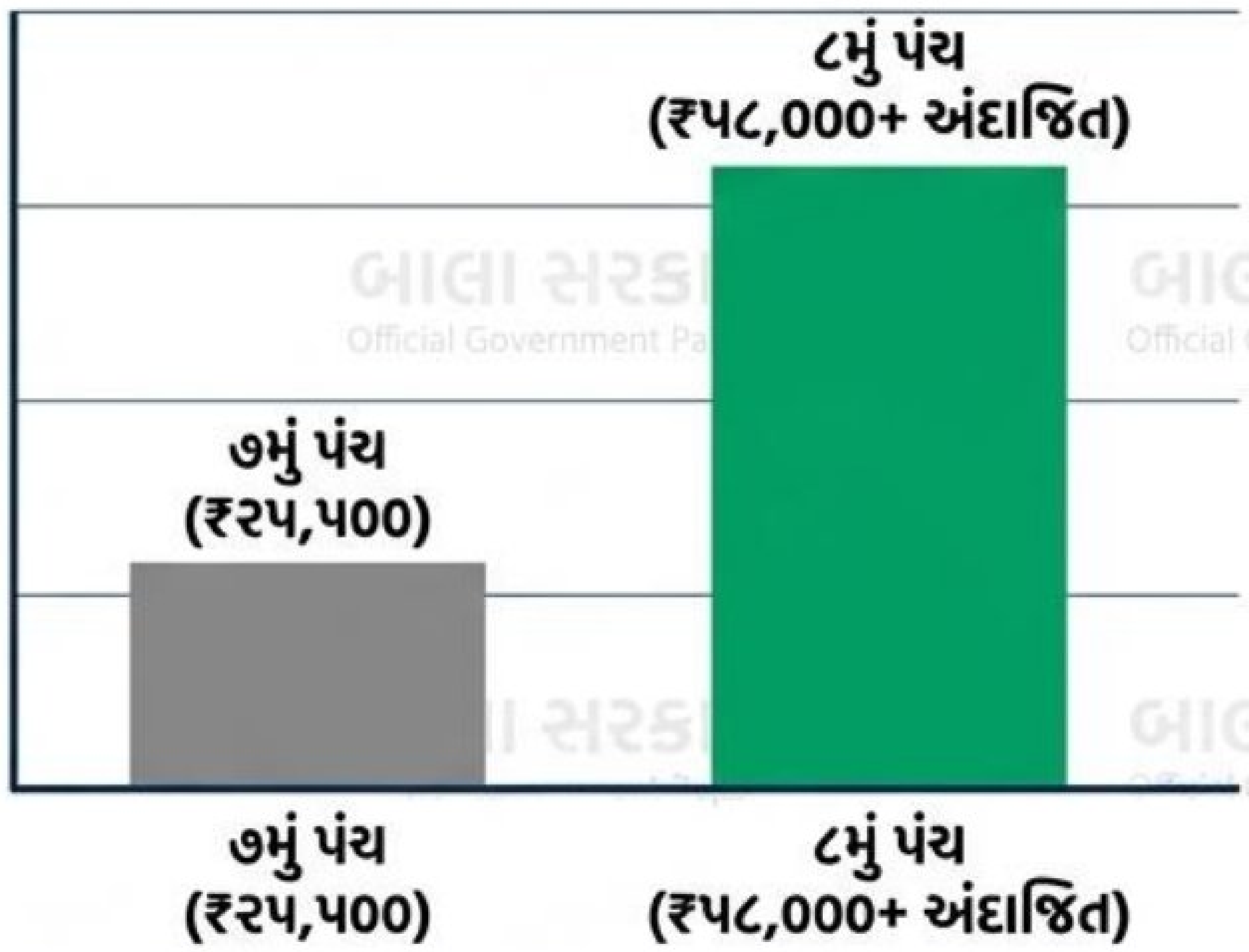

પેન્શનરો માટે લાભ: ૬૭ લાખથી વધુ પેન્શનધારકોને આર્થિક સુરક્ષાનો મોટો લાભ.

બાલા સરકાર
Scanned with OKEN Scanner

Official Government Paper Official Government Paper Official Government Paper Official Government Paper Official Government Paper

ભવિષ્યવાણી: ૮મા પગાર પંચના સંભવિત લાભો

કમિશન ગઠન: 3 નવેમ્બર ૨૦૨૫ | અધ્યક્ષ: જસ્ટિસ રંજના પ્રકાશ દેસાઈ | અપેક્ષિત ફિટમેન્ટ: 2.28 થી 3.00 (CPI-IW આધારિત)

ગ્રેડ પે (7th)	7મું મૂળ પગાર (Basic)	નવું બેઝિક (Fitment 2.00)	નવું બેઝિક (Fitment 2.25)	નવું બેઝિક (Fitment 2.50)	નવું બેઝિક (Fitment 2.75)
૧૯૦૦	₹૧૯,૯૦૦	₹૩૯,૮૦૦	₹૪૪,૭૭૫	₹૪૯,૭૫૦	₹૫૪,૭૨૫
૨૪૦૦	₹૨૫,૫૫૦	₹૫૧,૧૦૦	₹૫૭,૪૮૮	₹૬૩,૮૭૫	₹૭૦,૨૬૩
૨૮૦૦	₹૨૯,૨૦૦	₹૫૮,૪૦૦	₹૬૫,૭૦૦	₹૭૩,૦૦૦	₹૮૦,૩૦૦
૪૨૦૦	₹૩૫,૪૦૦	₹૭૦,૮૦૦	₹૭૯,૬૫૦	₹૮૮,૫૦૦	₹૯૭,૩૫૦
૪૪૦૦	₹૩૯,૯૦૦	₹૭૯,૮૦૦	₹૮૯,૭૭૫	₹૯૯,૭૫૦	₹૧,૦૯,૭૨૫

Scanned with OKEN Scanner

Official Government Paper Official Government Paper Official Government Paper Official Government Paper Official Government Paper

ભવિષ્યવાણી: ૮મા પગાર પંચના સંભવિત લાભો

કમિશન ગઠન: 3 નવેમ્બર ૨૦૨૫ | અધ્યક્ષ: જસ્ટિસ રંજના પ્રકાશ દેસાઈ | અપેક્ષિત ફિટમેન્ટ: 2.28 થી 3.00 (CPI-IW આધારિત)

ગ્રેડ પે (સાતમા પગાર પંચ)	બેઝિક (7th pay)	Fitment	8th pay	D. A	HRA (24% OF 8TH PAY)	TA	MA	CLA	TOTAL
1900 (L2)	19900	Fitment 2.25	44775	0	10746	1350	1000	220	58091
		Fitment 2.50	49750	0	11940	1350	1000	220	64260
		Fitment 2.75	54725	0	13134	1350	1000	220	70429
2400 (L4)	25500	Fitment 2.100	57375	0	13770	3600	1000	360	76105
		Fitment 2.125	63750	0	15300	3600	1000	360	84010
		Fitment 2.150	70125	0	16830	3600	1000	360	91915
2800 (L6)	29200	Fitment 2.175	65700	0	15768	3600	1000	360	86428
		Fitment 2.200	73000	0	17520	3600	1000	360	95480
		Fitment 2.225	80300	0	19272	3600	1000	360	104532
4200 ((L7)	35400	Fitment 2.250	79650	0	19116	3600	1000	360	103726
		Fitment 2.275	88500	0	21240	3600	1000	360	114700
		Fitment 2.300	97350	0	23364	3600	1000	360	125674
4400 (L8)	39900	Fitment 2.325	89775	0	21546	3600	1000	360	116281
		Fitment 2.350	99750	0	23940	3600	1000	360	128650
		Fitment 2.375	109725	0	26334	3600	1000	360	141019

Scanned with OKEN Scanner

બાલા સરકાર

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા લક્ષી ડોઝ (FAQs)

પ્રશ્ન 1: ૮મા કેન્દ્રીય પગાર પંચના અધ્યક્ષ કોણ છે?

ઉત્તર: સુપ્રીમ કોર્ટના નિવૃત્ત ન્યાયાધીશ જસ્ટિસ રંજના પ્રકાશ દેસાઈ.

પ્રશ્ન ૨: ૭મા પગારપંચમાં કઈ જૂની પદ્ધતિ નાબૂદ કરાઈ?

ઉત્તર: 'ગ્રેડ પે' (Grade Pay) અને 'પે બેન્ડ' સિસ્ટમ.

પ્રશ્ન 3: મોંઘવારી ભથ્થું (DA) વર્ષમાં ક્યારે જાહેર થાય છે?

ઉત્તર: વર્ષમાં બે વાર (જાન્યુઆરી અને જુલાઈ).

પ્રશ્ન ૪: ગુજરાતમાં પ્રમોશનનું પગાર ફિક્સેશન કયા નિયમ મુજબ થાય છે?

ઉત્તર: ગુજરાત મુલ્કી સેવા (પગાર) નિયમો-૨૦૦૨ ના નિયમ-૧૧ અને નિયમ-૧૩ હેઠળ.

બાલા સરકાર

Scanned with OKEN Scanner